

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรป่าตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
และการจัดการการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรของชุมชน
(สำหรับผู้อาวุโส ผู้รู้ของชุมชนและผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ชื่อบ้าน..... ที่อยู่เลขที่.....
 หมู่ที่..... ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด.....
 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
 เริ่มสัมภาษณ์เวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

ก. การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรป่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1. สภาพป่าไม้ในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

.....

2. จากสภาพป่าในอดีตและปัจจุบัน ช่วงที่พืชสมุนไพรอุดมสมบูรณ์มากกว่ากัน ท่านคิดว่าเพราะเหตุใด
จึงเป็นเช่นนั้น

.....

3. บริเวณใดที่ชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์ในการเก็บหาพืชสมุนไพรมากที่สุด สถานที่เก็บหาเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตหรือไม่

.....

.....

.....

.....

4. ในชุมชนของท่าน ใครเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเก็บพืชสมุนไพรในป่า

.....

.....

5. ในชุมชนมีการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการในการเก็บพืชสมุนไพรสู่ลูกหลานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าในชุมชนยังคงมีการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรป่าอยู่มากน้อยเพียงใด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าในปัจจุบันและอนาคตวิธีการเก็บหาพืชสมุนไพรที่สืบทอดมานั้นจะลดเลือนหายไปพร้อมกับชนรุ่นก่อนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

8. ท่านต้องการให้คนรุ่นหลังของชุมชนมีการสืบทอดวิธีการเก็บหาพืชสมุนไพรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าเงื่อนไขหรือปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรจากป่ามากขึ้นและลดลง (เช่น ใช้มากขึ้น เพราะรายได้ไม่เพียงพอ พืชสมุนไพรมากขึ้น หลากหลายขึ้น หรือใช้พืชสมุนไพรลดลงเพราะ ไม่มีเวลาเก็บหาพืชสมุนไพร หายากขึ้น เป็นต้น)

เงื่อนไข/ปัจจัยที่ใช้มากขึ้น	เงื่อนไข/ปัจจัยที่ใช้ลดลง

ข. การจัดการการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร ป่าจากป่าชุมชน

1. ชุมชนมีความเชื่อเกี่ยวกับป่าในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. การเข้าไปเก็บพืชสมุนไพรในแต่ละครั้งต้องมีการประกอบพิธีกรรมใดหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ชุมชนของท่านมีกฎระเบียบข้อบังคับการเข้าไปเก็บพืชสมุนไพรหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนกฎระเบียบที่ตั้งไว้จะมีการลงโทษหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

5. การมีกฎระเบียบข้อบังคับในการเข้าไปเก็บพืชสมุนไพร ทำให้ท่านเข้าไปใช้ประโยชน์ลดลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสอบถาม แบบตัวแทนครัวเรือน

การใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรของชาวปกากะญอ:

กรณีศึกษาบ้านห้วยส้มป่อย กลุ่มน้ำแม่เตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ชื่อบ้าน..... ที่อยู่เลขที่.....

หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

ก. ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่

4. การศึกษาสูงสุด.....

5. นับถือศาสนา.....

6. ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน

☐ เป็นหัวหน้าครัวเรือน☐ คู่สมรส☐ บุตร☐ บิดา/มารดา/ญาติ/ผู้อยู่อาศัยอื่นๆ

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า15ปี.....คน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า60ปี.....คน

8. ครอบครัวย้ายมาอยู่อาศัยในหมู่บ้านแห่งนี้มานาน.....ปี

☐ อยู่ตั้งแต่เกิด☐ ย้ายมาจากที่อื่น ระบุ..... เพราะ.....

ข. ข้อมูลเศรษฐกิจในครัวเรือน

1. ท่านและครอบครัวประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของครอบครัว.....

อาชีพเสริมของครอบครัว.....

อื่นๆระบุ.....

.....

2. รายได้ของครัวเรือน

รายได้เฉลี่ยจากอาชีพหลัก.....บาท/เดือน

รายได้เฉลี่ยจากอาชีพเสริม.....บาท/เดือน

รายได้จากส่วนอื่นๆระบุ.....บาท/เดือน

.....บาท/เดือน

.....บาท/เดือน

รวมรายได้ทั้งสิ้น.....บาท/เดือน

3. รายจ่ายของครัวเรือน

รายจ่ายเกี่ยวกับภาคการเกษตร.....บาท/เดือน

รายจ่ายเกี่ยวกับนอกภาคการเกษตร.....บาท/เดือน

4. ครอบครัวท่านมีหนี้สินหรือไม่

() ไม่มี

() มี หนี้สินมาจากไหน.....จำนวน.....บาท

.....จำนวน.....บาท

.....จำนวน.....บาท

.....จำนวน.....บาท

รวม.....บาท

5. ครอบครัวของท่านปลูกพืชสมุนไพรในสวนหลังหรือในไร่ สวน นา หรือไม่ ปลูกอะไรบ้าง

() ไม่ปลูก เพราะ.....

() ปลูก เพราะ.....

บริเวณที่ปลูก	พืชที่ปลูก	ที่มาของเมล็ดหรือต้นกล้า
1. ไร่/นา/สวน		
2. สวนหลังบ้าน		
3. อื่นๆ ระบุ.....		

6. ท่านปลูกพืชสมุนไพรไว้เพื่อ

() เพื่อบริโภคเอง () เพื่อขายในชุมชน () เพื่อนำไปขายในตลาด

() อื่นๆ ระบุ.....

7. ท่านคิดว่าการเก็บพืชสมุนไพรจากป่าช่วยลดค่าใช้จ่ายทางด้านการรักษาพยาบาลของครัวเรือนมากน้อยเพียงใด

.....

.....

ค. ข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร

1. ท่านเก็บสมุนไพรบ่อยแค่ไหน.....ครั้ง/สัปดาห์

2. สมาชิกในครอบครัวที่เข้าไปเก็บสมุนไพรด้วยมีใครบ้าง ไปบ่อยแค่ไหน

คนที่1.....ไปด้วย.....วัน/สัปดาห์

คนที่2.....ไปด้วย.....วัน/สัปดาห์

คนที่3.....ไปด้วย.....วัน/สัปดาห์

คนที่4.....ไปด้วย.....วัน/สัปดาห์

3. ในชุมชนของท่านใครเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพืชสมุนไพรและที่เก็บมากที่สุด

.....

.....

4. ใครเป็นผู้ถ่ายทอดวิธีการเก็บพืชสมุนไพรให้แก่ท่าน ด้วยวิธีการใด ยกตัวอย่าง

.....

.....

.....

5. ท่านมีการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการในการเก็บหาพืชสมุนไพรสู่ลูกหลานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ชุมชนมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าไปเก็บพืชสมุนไพรหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

7. การที่ท่านหรือคนอื่นๆในชุมชนเข้าไปเก็บสมุนไพรในป่านั้น ทำให้ป่าลดความสมบูรณ์ลง หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. แนวโน้มที่ท่านจะเข้าไปเก็บหาพืชสมุนไพรจากป่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

- () เพิ่มขึ้น เพราะ.....
- () ลดลง เพราะ.....

ภาคผนวก ค

รูปภาพพืชสมุนไพรตัวอย่างและรูปที่เกี่ยวข้อง

	ชื่อภาษา ปกาเกอะญอ: กำลั้งช้างเผือก ชื่อภาษาไทย: กำลั้งช้างเผือก สรรพคุณ: ต้มดื่มบำรุงกำลัง
	ชื่อภาษา ปกาเกอะญอ: โหะโหะก้วย ชื่อภาษาไทย: สาบเสือ สรรพคุณ: ใบสดใช้ห้ามเลือด
	ชื่อภาษา ปกาเกอะญอ: เบอะนาที ชื่อภาษาไทย: เดื่อยหิน สรรพคุณ: ต้มดื่มแก้เบาหวาน

	ชื่อภาษา ปกาเกอญอ: แนะกอดี ชื่อภาษาไทย: สับประดป่า สรรพคุณ: แก้โรคนิ่ว
	ชื่อภาษา ปกาเกอญอ: ขรีเสาะปะดา ชื่อภาษาไทย: หญ้าถอดปล้อง สรรพคุณ: ต้มดื่มขับนิ่ว, บำรุงกำลัง
	ชื่อภาษา ปกาเกอญอ: กรูมี ชื่อภาษาไทย: เครือมะเมื่อย สรรพคุณ: ดื่มน้ำเลี้ยงแก้เจ็บคอ, แก้ไอ

การเก็บหาสมุนไพร ซึ่งส่วนใหญ่
มักจะพบบริเวณทางเดินไปไร่นา

เป็นหนึ่งในวิธีการใช้สมุนไพร คือ
นำมาทุบให้ยางในไม้ออกมา

แล้วค่อยนำมาต้มกับพืชสมุนไพร
ชนิดอื่นๆ

มีการซื้อขายสมุนไพรรที่หมู่บ้านหินเหล็กไฟหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งมีหมอสมุนไพรรที่รู้เรื่องสมุนไพรรมากอยู่

สมุนไพรรที่ตากแห้งเก็บไว้เพื่อใช้และขาย

จำหน่ายแก่ผู้ที่ต้องการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นายอรรคเดช มหาวงศ์นันท์

วัน เดือน ปีเกิด

1 สิงหาคม พ.ศ. 2525

ประวัติการศึกษา

- มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคม
จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2543
- ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต มนุษยศาสตร์
สาขาวิชาบ้านและชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปีการศึกษา 2547

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved